

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

ĮSAKYMAS DĖL UGDYMO KARJERAI PROGRAMOS PATVIRTINIMO

2014 m. sausio 15 d. Nr. V-72

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 56 straipsnio 12 punktu ir Profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-1090/A1-314 „Dėl Profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 6.1.2 punktu:

1. T v i r t i n u Ugdymo karjerai programą (pridedama).
2. N u s t a t a u, kad mokyklos, vykdančios bendrojo ugdymo ir (ar) profesinio mokymo programas, pradeda įgyvendinti šio įsakymo 1 punktu patvirtintą Ugdymo karjerai programą, jei tam yra pasirengusios, bet ne vėliau kaip iki 2014 m. rugsėjo 1 d.

Švietimo ir mokslo ministras

Dainius Pavalkis

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos švietimo
ir mokslo ministro
2014 m. sausio 15 d. įsakymu
Nr. V-72

UGDYMO KARJERAI PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Ugdymo karjerai programa (toliau – Programa) nustato ugdymo karjerai tikslus, sritis ir uždavinius, karjeros kompetencijas – t. y. visumą žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų apie save, mokymosi, saviraiškos ir darbo galimybes, karjeros sprendimų priėmimą, karjeros planavimą, derinimą su kitomis gyvenimo sritimis ir realizavimą, karjeros kompetencijų raidą ir struktūrą, karjeros kompetencijų ugdymo gaires, mokinių karjeros kompetencijų vertinimą mokyklose, vykdančiose bendrojo ugdymo ir (ar) profesinio mokymo programas (toliau – mokyklos).

2. Programos paskirtis – užtikrinti veiksmingą karjeros kompetencijų, kurių reikia sąmoningai ir sėkmingai kurti ir valdyti savo karjerą (t. y. visą gyvenimą trunkančią asmeniui ir visuomenei reikšmingų asmens mokymosi, saviraiškos ir darbo patirčių seką), ugdymą ir, gerbiant mokinio polinkius, vertybes ir gebėjimus, padėti jam pažinti, kurti ir realizuoti save.

3. Karjeros kompetencijos yra bendrosios asmeninės kompetencijos dalis, glaudžiai susijusi su kitomis bendrosiomis ir dalykinėmis kompetencijomis.

4. Programa parengta, atsižvelgus į mokinių poreikius, jų amžiaus tarpsnių ypatumus. Ji skirta mokiniams, besimokantiems pagal pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo ir (ar) profesinio mokymo programas, yra neatsiejama ir integrali Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų, patvirtintų Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. ISAK-2433 „Dėl Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“, Vidurinio ugdymo bendrųjų programų, patvirtintų Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. V-269 „Dėl Vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“, ir profesinio mokymo dalis.

5. Programos įgyvendinimas grindžiamas mokyklos bendruomenės sutelktiniu darbu: bendradarbiavimu tarp asmenų, teikiančių ugdymo karjerai, profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugas (toliau – karjeros specialistai), ir kitų švietimo pagalbos specialistų, visų mokytojų, bendromis mokyklos ir šeimos, mokyklos ir įvairių karjeros paslaugas teikiančių institucijų pastangomis.

6. Karjeros kūrimas ir valdymas yra nuolatinė, visą gyvenimą trunkanti, kiekvienam asmeniui reikšminga veikla, kuriai atlikti reikia tinkamų karjeros kompetencijų. Karjeros kompetencijos vaidina esminį vaidmenį, sprendžiant šiuos kiekvienam asmeniui svarbius iššūkius:

6.1. realizuoti save – pažinti save, atrasti ir sėkmingai vykdyti veiklas, kurios geriausiai atitinka asmens vertybes, polinkius, gebėjimus, sukuria geriausias galimybes tobulėti ir kartu yra prasmingos visuomenės požiūriu;

6.2. prisitaikyti prie ekonominių, socialinių ir kitų pasaulio pokyčių, taip pat aktyviai kurti naujas galimybes (keisti pasaulį);

6.3. sukurti ir išlaikyti aukštą motyvaciją, nuolatos visą gyvenimą mokytis, sąmoningai ir atsakingai veikti.

7. Mokinių ugdymas karjerai sukuria sąlygas ugdyti karjeros kompetencijas. Šis kompetencijų ugdymo procesas nesibaigia mokykloje ir yra tęsiamas, asmeniui perėjus į kitą mokymosi ar darbo aplinką.

8. Sėkmingam asmens karjeros kūrimui ir valdymui būdinga:

- 8.1. savirealizacija, prasmės pojūtis, pasitenkinimas savo gyvenimu, mokymusi/studijomis, sąmoningai pasirinkta profesine veikla, darbu;
- 8.2. motyvacija mokytis visą gyvenimą ir teigiama nuostata ateities, asmeninės karjeros kūrimo ir valdymo atžvilgiu;
- 8.3. pozityvi asmenybės kaita, branda, žmogui tampant visaverčiu, naudingu, drąsiu, sąmoningu savo ir kitų gyvenimo dalyviu;
- 8.4. produktyvumas ir uždarbis, kurio reikia užtikrinti oriam savo ir artimųjų gyvenimui;
- 8.5. sklandūs perėjimai iš vienos mokymosi aplinkos į kitą, iš mokymosi aplinkos į darbo rinką, iš darbo rinkos į mokymosi aplinką, kurie sudaro palankias sąlygas mokytis visą gyvenimą, įsidarbinti ir rasti savo vietą nuolat besikeičiančioje darbo rinkoje, realizuoti save;
- 8.6. socialinė integracija bendruomenėje, visuomenėje, reikalingumo kitiems pojūtis.

II. UGDYMO KARJERAI TIKSLAS, SRITYS IR UŽDAVINIAI

9. Ugdymo karjerai tikslas – veiksmingai ugdyti ir sudaryti sąlygas visiems mokiniams ugdytis karjeros kompetencijas, palaikyti mokinius, jiems pažįstant, kuriant ir realizuojant save.

10. Ugdymas karjerai apima keturias ugdymo sritis: savęs pažinimo, karjeros galimybių pažinimo, karjeros planavimo ir karjeros įgyvendinimo.

11. Ugdymo karjerai uždaviniai yra sudaryti sąlygas ir pasiekti, kad kiekvienas mokinys:

11.1. Savęs pažinimo srityje įgytų kompetencijų:

11.1.1. pažinti ir priimti save – savo asmenybės ypatumus, asmenybę kaip visumą ir asmenybės ypatumų sąsajas su karjera;

11.1.2. pažinti socialinę aplinką, socialinius vaidmenis ir jų poveikį asmeninei karjerai;

11.2. Karjeros galimybių pažinimo srityje įgytų kompetencijų:

11.2.1. rasti ir veiksmingai naudoti karjeros informaciją;

11.2.2. pažinti mokymosi visą gyvenimą galimybes;

11.2.3. pažinti darbo pasaulio galimybes, įvairovę ir kaitą;

11.3. Karjeros planavimo srityje įgytų kompetencijų:

11.3.1. kelti gyvenimo ir karjeros tikslus;

11.3.2. gyvenimo ir karjeros tikslų planavimui ir realizavimui pasitelkti asmeninės vizijos ir (ar) karjeros plano instrumentus;

11.3.3. priimti karjeros sprendimus;

11.4. Karjeros įgyvendinimo srityje įgytų kompetencijų:

11.4.1. plėtoti ir taikyti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas;

11.4.2. sėkmingai pereiti į naują karjeros aplinką ir įsitvirtinti joje;

11.4.3. tikslingai ieškoti praktikos, darbo arba kurti savo verslą.

III. MOKINIŲ KARJEROS KOMPETENCIJŲ RAIDA IR STRUKTŪRA

12. Mokinių ugdymo karjerai kompetencijos ir jų raida aprašoma Programos priede. Kompetencijos aprašomos, suskirstant į IV lygius:

12.1. pradinio ugdymo programos (1–4 klasių) mokiniams (I lygis);

12.2. pagrindinio ugdymo programos pirmosios dalies (5–8 klasių) mokiniams (II lygis);

12.3. pagrindinio ugdymo programos antrosios dalies (9–10 (I–II gimnazijos) klasių) ir profesinio mokymo programų, skirtų neturintiems pagrindinio išsilavinimo, mokiniams (III lygis);

12.4. vidurinio ugdymo programų (11–12 (III–IV gimnazijos) klasių) mokiniams, profesinio mokymo programų, skirtų turintiems pagrindinį išsilavinimą ir siekiantiems įgyti tik kvalifikaciją, profesinio mokymo programų, skirtų asmenims, siekiantiems kartu su kvalifikacija įgyti ir vidurinį išsilavinimą, profesinio mokymo programų, skirtų asmenims, kurie jau turi vidurinį išsilavinimą, mokiniams (IV lygis).

13. Aukščiausias aprašytas karjeros kompetencijų lygis (IV) apima visus žemesnius ir yra galutinis ugdymo karjerai mokykloje tikslas bei rezultatas.

14. Programos priede atitinkamu lygiu aprašytos tokios kompetencijos, kokios turėtų būti įgytos ketvirtoje, aštuntoje, dešimtoje, dvyliktoje klasėje ar atitinkamame mokymosi pagal skirtingas profesinio mokymo programas etape.

15. Karjeros kompetencijos ir jų dalys – žinios ir supratimas, gebėjimai ir nuostatos – atitinkamai plečiasi ir (arba) gilėja, pereinant iš vieno lygio į kitą didėjimo tvarka, nuo siauresnių ir paprastesnių iki sudėtingesnių ir susiliejantių elementų.

IV. KARJEROS KOMPETENCIJŲ UGDYMO GAIRĖS

16. Ugdymas karjerai remiasi šiais pagrindiniais principais:

16.1. aktyvaus mokinio vaidmens – kai mokinys tampa esminiu, kuriančiu ugdymo proceso veikėju, tam sudaromos palankios sąlygos, sužadinamas intensyvus mokymasis;

16.2. laisvo pasirinkimo ir asmeninės atsakomybės už karjeros sprendimus – kai asmuo skatinamas savarankiškai pasirinkti ir įgyvendinti geriausias savo karjeros vystymo galimybes, priimti su mokymusi ir darbu susijusius sprendimus, sudaromos galimybės juos grįsti net ir gilios nuojautos ar vidinio tikėjimo, didelio potraukio argumentais. Turėdamas laisvę rinktis, asmuo taip pat prisiima atsakomybę už savo pasirinkimą;

16.3. individualizavimo – kai ugdymas vykdomas, atsižvelgiant į individualius asmenų poreikius, interesus, amžiaus tarpsnio ypatumus;

16.4. bendradarbiavimo ir mokymosi vieniems iš kitų;

16.5. reflektivaus mokymosi – kai skatinamas nuolatinis savo patirties, jausmų, minčių ir veiklos apmąstymas, susiejimas ir panaudojimas mokymuisi;

16.6. mokymosi per patyrimą – kai ugdymo veiklos organizuojamos taip, kad mokiniai realiai galėtų save išbandyti konkrečioje situacijoje „čia ir dabar“;

16.7. tęstinumo – kai užtikrinamas karjeros kompetencijų ugdymo tęstinumas, atsižvelgiant į mokinio patirtį, įgytą formalioju, neformalioju ar savišvietos būdu.

17. Bendrosios ugdymo karjerai planavimo ir organizavimo nuostatos:

17.1. mokyklos, organizuodamos mokinių ugdymą karjerai, vadovaujasi Profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-1090/A1-314 „Dėl Profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, bendraisiais ugdymo planais ir (ar) bendraisiais profesinio mokymo planais, tvirtinamais švietimo ir mokslo ministro, Programa ir kitais šią sritį reglamentuojančiais teisės aktais;

17.2. mokykloje ugdymą karjerai koordinuoti turėtų karjeros specialistai, turintys IV lygio karjeros kompetencijas, gebantys karjeros klausimais konsultuoti mokinius, organizuoti ir vadovauti ugdymo karjerai procesui ir į su ugdymu karjerai susijusias veiklas įtraukti mokyklos bendruomenę;

17.3. prieš pradėdant įgyvendinti Programą mokykloje:

17.3.1. išsiaiškinama, kaip karjeros kompetencijos buvo ugdomos iki šiol, ir preliminariai įvertinama, kokios šiuo metu yra mokyklos mokinių karjeros kompetencijos;

17.3.2. atsižvelgus į mokinių karjeros kompetencijas ir jų ugdymosi poreikius, mokykloje susitariama dėl ugdymo karjerai organizavimo (dėl integravimo į dalykų turinį, dėl neformaliojo švietimo veiklų, formų, dėl formaliojo ir neformaliojo švietimo derinimo ir kt.). Rekomenduojama mokykloje pasirengti profesinio orientavimo veiklų planą, kuriame numatytos veiklos būtų susijusios su mokyklos ugdymo planu;

17.4. karjeros specialistai, siekdami užtikrinti ugdymo karjerai Programos įgyvendinimą, kartu su mokyklos bendruomene, socialiniais partneriais ir kt. tariasi ir derina savo veiksmus;

17.5. visos mokyklos įgyvendinamos su karjeros kompetencijų ugdymu susijusios iniciatyvos, neformaliojo švietimo, prevencinė ir kitos veiklos turi derėti ir neprieštarauti Programos nuostatom.

18. Ugdymas karjerai įgyvendinamas per ugdymo procesą, kitas – tikslingai numatytas – veiklas:

18.1. pagrindinės ugdymui karjerai skirtos veiklos:

18.1.1. įvairios trukmės ir intensyvumo ugdymo karjerai seminarai, mokinių laisvai pasirenkamas ugdymo karjerai dalykas ar moduliai, teminės stovyklos bei kitos veiklos, kuriose karjeros kompetencijos nuosekliai ugdomos ir susiejamos kaip visuma;

18.1.2. integruotas karjeros kompetencijų ugdymas (dalies karjeros kompetencijų ugdymas integruojamas ar natūraliai sutampa su dalykų programos turiniu);

18.1.3. savarankiškas mokinio darbas (palaikomas periodiškų konsultacijų), ypač kuriant ir įgyvendinant savo asmeninę viziją ir rengiant karjeros planą;

18.2. papildančios, lygiagrečiai vykdomos veiklos – susijusių profesinio orientavimo paslaugų, kurios taip pat prisideda prie karjeros kompetencijų ugdymo, teikimas:

18.2.1. profesinis konsultavimas;

18.2.2. profesinis informavimas, o ypač – profesinis veiklinimas ir jo intensyvios formos:

18.2.2.1. profesinio veiklinimo patirtiniai vizitai (įmonėse, įstaigose, sektoriniuose praktinio mokymo centruose ir kt.), per kuriuos mokinys susipažįsta su tam tikra profesija ar veiklos sritimi ir pats išbando bent kelis svarbiausius profesijos ar veiklos aspektus;

18.2.2.2. intensyvus profesinis veiklinimas, per kurį mokinys daugiau nei tris dienas tiesiogiai dalyvauja kokios nors organizacijos veikloje (pvz., praktikos, darbas pagal sutartį, savanorystė ir kitos veiklos);

18.3. kitos mokykloje vykstančios veiklos, svarbios karjeros kompetencijoms ugdyti: ugdymas karjerai neformaliajame švietime (įvairi mokinių veikla mokykloje ir už jos ribų).

19. Vykdamas bendrojo ugdymo programas, ugdymą karjerai rekomenduojama organizuoti, laikantis šių nuostatų:

19.1. pradiniam ugdyme ugdymą karjerai integruoti į pasaulio pažinimo ar kitų dalykų turinį, neformalųjį švietimą;

19.2. pagrindiniame ir viduriniame ugdyme ugdymą karjerai:

19.2.1. integruoti į visų dalykų programų turinį ir neformalųjį švietimą (laikantis Programos 24 punkte nustatytų integravimo principų);

19.2.2. taip pat 5–8, 9–10 (I–II gimnazijos) ir 11–12 (III–IV gimnazijos) klasėse ugdymui karjerai skirti bent po vieną ugdymo karjerai programos visumą apimantį, specialų ugdymo karjerai užsiėmimų ciklą, kuris gali būti pasirenkamų pamokų, seminarų forma arba (ir) bendruosiuose ugdymo planuose praktinei, pažintinei, socialinei, prevencinei ar kitai veiklai skirtu laiku, derinant su integruotu į dalykų programas ugdymo karjerai turiniu.

20. Vykdamas profesinio mokymo programas, ugdymą karjerai rekomenduojama organizuoti, laikantis šių nuostatų:

20.1. ugdymą karjerai integruoti į ekonomikos ir verslo pagrindų dalyko programos turinį arba (ir) visiems mokiniams siūloma rinktis specialų ugdymo karjerai užsiėmimų ciklą / modulį;

20.2. laikantis Programos 24 punkte nustatytų integravimo principų, ugdymą karjerai integruoti į profesinio mokymo dalykus, išnaudojant mokymo proceso lankstumo galimybes ir derinant formalųjį mokymą su įvairiomis neformaliojo švietimo formomis;

20.3. pertvarkius profesinio mokymo programas į modulinę ir įvedus kreditų sistemą, siekti, kad mokinys, kuris mokosi pagal profesinio mokymo programą, per visą savo mokymosi laikotarpį surinktų nustatytą karjeros kompetencijoms ugdyti skirtų kreditų skaičių (1–2 kreditai), atsižvelgdamas į programos trukmę.

21. Ugdant karjeros kompetencijas, ypač veiksmingi yra šie ugdymo(si) karjerai metodai ir veiklos: savo asmeninės vizijos kūrimas ir įgyvendinimas, įvairūs aktyvaus ir reflektivaus mokymosi ir savęs pažinimo metodai, mokymosi iš patirties metodai, projektine veikla ir bendradarbiavimu grįsti mokymo(si) metodai, mokinių bendradarbiavimas, mokantis vieniems iš kitų, bendravimas ir bendri projektai su daug pasiekusiais ir savo pašaukimą atradusiais asmenimis, karjeros kompetencijoms ugdyti skirti žaidimai, ugdymas per profesinį veiklinimą, mokomąsias bendroves, savanorystę, „vaidinimai“ ir situacijų modeliavimas, pokalbiai, diskusijos ir debatai (taip pat ir su žymiais žmonėmis, tėvais), pamokančių gyvenimo situacijų ir konkrečių asmenybių gyvenimo istorijų nagrinėjimas, pasitelkiant knygas, filmus, informacines komunikacines technologijas ir kitas priemones.

22. Viena iš veiksmingiausių ugdymosi karjerai veiklų yra mokinio (nuo 14–15 metų) asmeninės vizijos kūrimas, savarankiškas plėtojimas, įgyvendinimas, reflektavimas ir periodiškai aptarimas su karjeros specialistu, mokytoju ar kitu mokinio pasirinktu autoritetingu asmeniu. Asmeninėje vizijoje mokinys svarsto svarbiausius savo ateities klausimus, svajones, sieja jas su dabartimi, išsikelia tobulėjimo, įvairių veiklų išbandymo ir kitus sau svarbius tikslus. Tai sudaro galimybes kiekvienam mokiniui susieti ir praktiškai pritaikyti įgytas karjeros kompetencijas, sėkmingiau realizuoti save, pajusti darbo su savo karjera realią naudą. Ypač svarbu, kad savo asmeninę viziją savarankiškai kurtų ir įgyvendintų pats mokinys, kad jis turėtų galimybių ir būtų skatinamas ją reflektuoti, susieti su mokymusi ir periodiškai aptarti su kompetentingais asmenimis, kuriais pasitiki. Karjeros planas yra asmeninės vizijos dalis, skirta konkrečioms tikslams, uždaviniams ir veiksams aprašyti ir vertinti. Karjeros kompetencijų aplankas (portfelis) skirtas kaupti informaciją, įrodymus apie įgytas kompetencijas ir patirtį, kurie gali būti reikalingi, įgyvendinant asmeninę viziją ir karjeros planą.

23. Galimos įvairios asmeninės vizijos (ir karjeros plano) rašytinės formos, tačiau bet kuriuo atveju siektina, kad jose būtų:

23.1. svarstymas, klausimai, atsakymai, modeliavimas apie asmeniui esminius dabarties ir ateities dalykus (savęs pažinimą, mokymosi ir darbo galimybių pasaulį, tikslus ir būdus juos pasiekti);

23.2. apibendrintas savęs kaip visumos vaizdas;

23.3. tam tikros konkretnės išvados, apsisprendimai ir gairės veikti;

23.4. sąsajos su asmens kompetencijomis ir jų tobulinimu.

24. Ugdymo karjerai integravimas į dalykų turinį remiasi šiais principais:

24.1. integruojant pasirenkamos atitinkamos temos ir metodai, kurie tuo pačiu metu leidžia ugdyti ne tik esmines dalykines, bendrąsias kompetencijas, bet ir karjeros kompetencijas;

24.2. ugdymo karjerai integravimas sustiprina dalyko mokymąsi, prisideda prie gilesnio dalykinių kompetencijų ugdymo, išryškina jo pritaikymo realiame gyvenime galimybes, stiprina mokinių motyvaciją mokytis sąmoningai;

24.3. integruojant ugdymą karjerai, svarbu, kad mokiniams būtų sudarytos palankios sąlygos ir padedama jiems:

24.3.1. pažinti ir priimti save, pasitikėti savimi;

24.3.2. išsikelti, suprasti ir reflektuoti savo mokymosi tikslus, įsivertinti jų pasiekimą, tai susieti su savo asmeniškai išsikeltais tobulinimosi tikslais;

24.3.3. aktyviai susipažinti su darbo pasauliu, ypač su svarbiausiomis veiklomis, profesijomis, susijusiomis su pagrindiniu dalyku;

24.3.4. ugdytis žinias ir supratimą, gebėjimus ir nuostatas, kurios sutampa su dalyko programoje numatytais dalykinėmis ir bendrosiomis kompetencijomis;

24.3.5. parodyti sąsajas tarp ugdomų bendrųjų – mokėjimo mokytis, komunikavimo, pažinimo, socialinės, iniciatyvumo ir kūrybiškumo, asmeninės – kompetencijų ir karjeros kompetencijų.

25. Mokyklos bendruomenės reikšmė ugdymui karjerai:

25.1. sėkmingam ugdymui karjerai būtinas asmeninis visų mokytojų, karjeros specialistų pavyzdys, jų asmeninės nuostatos, veikimas ir supratimas apie karjerą, savo ateities kūrimą, todėl svarbu, kad mokytojai, karjeros specialistai domėtųsi, aktyviai ir sėkmingai plėtotų savo karjerą, turėtų asmeninę karjeros viziją;

25.2. itin svarbi yra bendra atvirumo, draugiškumo, pagarbos ir tarpusavio palaikymo atmosfera mokykloje, kad kiekvienas mokyklos bendruomenės narys jaustųsi saugus, nebijotų būti nuoširdus, dalytis savo patirtimi, svajonėmis, siekiais, jausmais, nebijotų būti atstumtas dėl to, kad yra ar nori būti kitoks nei daugelis, kad mokytojų, mokytojo ir mokinio, mokinių tarpusavio santykiai būtų atviri, geranoriški ir pagarbūs;

25.3. svarbi sėkmingo karjeros ugdymo(si) sąlyga – mokyklos ir šeimos bendravimas ir bendradarbiavimas. Su ugdymu karjerai būtina supažindinti tėvus ir su jais periodiškai aptarti Programos įgyvendinimo galimybes ir mokinių pasiektą pažangą;

25.4. ugdymas karjerai yra bendras komandinis darbas, kurio sėkmė įmanoma, jei dauguma mokyklos darbuotojų prisideda prie karjeros kompetencijų ugdymo, įvairios mokyklos veiklos, orientuotos į mokinių asmenybinę brandą, individualias galimybes atitinkančius mokymosi pasiekimus ir nuolatinę mokymosi pažangą, palaiko, neprieštarauja ugdymo karjerai tikslams.

V. MOKINIŲ KARJEROS KOMPETENCIJŲ VERTINIMAS

26. Mokinių karjeros kompetencijų vertinimas (ir įsivertinimas) yra integrali ugdymo proceso dalis, kurios tikslas – padėti mokiniui mokytis ir siekti veiksmingesnio mokymo. Mokinių karjeros kompetencijos vertinamos, vadovaujantis Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo samprata, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. ISAK-256 „Dėl Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo sampratos“.

27. Vertinamos mokinio karjeros kompetencijos ir jų raida, mokinio veiklos pokyčiai ir karjeros plėtojimo apraiškos elgesyje. Juos geriausiai atspindi:

27.1. mokinio karjeros kompetencijų įsivertinimas, atliekamas, konsultuojantis su karjeros specialistu;

27.2. karjeros kompetencijų vertinimo rezultatai;

27.3. parengta mokinio asmeninė vizija, karjeros planas ir (ar) karjeros kompetencijų aplankas (portfelis).

28. Vertinant mokinio karjeros kompetencijas pagal vertinimo tikslus, taikomi šie pagrindiniai vertinimo tipai:

28.1. formuojamasis vertinimas. Kiekvienas mokinys nuolat, padedamas karjeros specialisto ar kito mokytojo, įsivertina ir aptaria savo karjeros kompetencijų raidą, išsikelia asmeninius trumpalaikius ir ilgalaikius karjeros palaikymo bei stiprinimo tikslus, orientuodamasis į Programos priede aprašytas karjeros kompetencijas, ir kryptingai jų siekia;

28.2. diagnostinis vertinimas, siekiant išsiaiškinti, ar išugdytos Programos priede aprašytos atitinkamo lygio kompetencijos. Mokinys iš anksto turėtų žinoti, kaip bus vertinamas, jam turi būti aiškūs ir suprantami vertinimo kriterijai;

28.3. apibendrinamasis vertinimas, kuris atliekamas metų (ar pusmečio) pabaigoje. Mokinių individualių pasiekimų ir daromos pažangos su pažymiu nesiejamas įvertinimas. Karjeros kompetencijų dalys įsivertinamos ir įvertinamos, naudojantis mokinių pasiekimų (kompetencijų) aplankais (portfeliais), trumpais vertinimo aprašais.

29. Mokinių karjeros kompetencijų vertinimo procesas organizuojamas tokiu būdu:

29.1. sudaromi vertinimo kriterijai, vadovaujantis numatomomis ugdyti karjeros kompetencijomis ir aiškiais mokymosi uždaviniais, aptartomis veiklomis, išsiaiškinus, kaip mokysis mokiniai, kaip parodys, ko išmoko, kaip vyks mokymosi proceso refleksija ir bus vertinami rezultatai;

29.2. ugdymo procese renkama informacija apie klasės/grupės ir kiekvieno mokinio mokymosi stipriuosius aspektus ir tobulintinas sritis, teikiama grįžtamoji informacija, atsižvelgus į vertinimo informaciją, koreguojamas pats ugdymas;

29.3. į vertinimo veiklą įtraukiami ir mokiniai. Jie turėtų vertinti savo ir vieni kitų darbus, atsižvelgdami į ugdymo karjerai uždavinius, vadovaudamiesi vertinimo kriterijais. Tokia savęs vertinimo ir vienas kito vertinimo praktika turėtų būti tikslinga ir reguliari;

29.4. mokiniui teikiama grįžtamoji informacija turėtų būti grindžiama mokinio mokymosi pažanga, sunkumų nustatymu ir galimybių jiems įveikti numatymu.

UGDYMO KARJERAI PROGRAMOS MOKINIŲ KARJEROS KOMPETENCIJOS IR JŲ RAIDA

I lygis	II lygis	III lygis	IV lygis
pradinio ugdymo programos (1–4 klasių) mokiniai	pagrindinio ugdymo programos pirmosios dalies (5–8 klasių) mokiniai	pagrindinio ugdymo programos antrosios dalies (9–10 (I–II gimnazijos) klasių) ir profesinio mokymo programų, skirtų neturintiems pagrindinio išsilavinimo, mokiniai	vidurinio ugdymo programų (11–12 (III–IV gimnazijos) klasių) mokiniai, profesinio mokymo programų (išskyrus programų, skirtų neturintiems pagrindinio išsilavinimo) mokiniai
1. SAVĖS PAŽINIMO SRITIS			
1.1. Kompetencija pažinti ir priimti save – savo asmenybės ypatumus, asmenybę kaip visumą ir asmenybės ypatumų sąsajas su karjera			
Kompetencijos esmė:			
1.1.1. Suvokti savo asmenybės savitumą ir pažinti savo savybes bei pomėgius.	1.1.2. Pažinti savo savybes, gabumus, polinkius, vertybes ir svajones. Būti savimi, priimti ir kūrybingai realizuoti save.	1.1.3. Pažinti save – savo vertybes, savybes, gabumus, svajones, interesus, jų sąsajas su karjera, savo asmenybę kaip visumą. Būti savimi, priimti ir kūrybingai realizuoti save.	1.1.4. Pažinti save – savo asmenybės ypatumus (savybes, vertybes, gabumus, polinkius, interesus, kompetencijas), savo asmenybę kaip visumą ir asmenybės ypatumų sąsajas su karjera. Būti savimi, priimti save, vertinti ir kūrybingai realizuoti save.
Kompetencijos dalis: žinios ir supratimas			
1.1.1.1. Įvardyti savo svarbiausias savybes ir pomėgius. 1.1.1.2. Paaiškinti, kuo	1.1.2.1. Įvardyti ir pavyzdžiais pagrįsti savo asmenybės ypatumus: savybes, vertybes, svajones, polinkius ir interesus, ryškėjančius gabumus.	1.1.3.1. Gerai pažinti svarbius savo asmenybės ypatumus: savybes, vertybes, svajones, polinkius ir interesus, gabumus.	1.1.4.1. Gerai įsisąmoninti svarbius savo asmenybės ypatumus: savybes, vertybes, svajones, polinkius ir interesus, gabumus ir kompetencijas, kitus svarbius ypatumus.

<p>žmonės skiriasi vieni nuo kitų.</p> <p>1.1.1.3. Pateikti paprastų pavyzdžių apie žmogaus dvasinį, psichinį ir fizinį asmenybės aspektus.</p>	<p>1.1.2.2. Įvardyti stipriuosius ir keistinus savo asmenybės ypatumus.</p> <p>1.1.2.3. Pateikti ir aptarti paprastus pavyzdžius apie žmogaus dvasinį, psichinį ir fizinį asmenybės aspektus.</p> <p>1.1.2.4. Apibūdinti svajonių, vertybių, interesų ir gabumų įvairovę ir jų įtaką gyvenimo kokybei.</p> <p>1.1.2.5. Diskutuoti, kokie asmenybės ypatumai svarbiausi pagrindinėse gyvenimo srityse.</p> <p>1.1.2.6. Nusakyti kelis pagrindinius savęs pažinimo būdus ir priemones.</p> <p>1.1.2.7 Įvardyti ir diskutuoti apie vidinius ir išorinius veiksnius, kurie padeda ar trukdo asmeniui pažinti save.</p> <p>1.1.2.8. Žinoti keletą savęs motyvavimo ir pasitikėjimo stiprinimo būdų.</p>	<p>1.1.3.2. Įvardyti ir pavyzdžiais pagrįsti stipriuosius ir keistinus savo asmenybės ypatumus.</p> <p>1.1.3.3. Apibūdinti žmogaus dvasinį, psichinį ir fizinį asmenybės aspektus.</p> <p>1.1.3.4. Aptarti asmeninių savybių, vertybių, gabumų, svajonių įtaką gyvenimui ir karjerai.</p> <p>1.1.3.5. Paaiškinti, kokie asmenybės ypatumai svarbiausi pagrindinėse gyvenimo srityse.</p> <p>1.1.3.6. Apibūdinti pagrindinius savęs pažinimo ir įsivertinimo būdus ir priemones (klausimų kėlimą, refleksiją, išbandymą, meditaciją, konsultavimąsi ir kt.).</p> <p>1.1.3.7. Įvardyti ir diskutuoti apie vidinius ir išorinius veiksnius, kurie padeda ar trukdo asmeniui pažinti save: valia, sveikata, pasitikėjimas, gebėjimas susikaupti, artimų žmonių išreiškiamas palaikymas arba nepalaikymas ir kt.</p> <p>1.1.3.8. Žinoti keletą savęs motyvavimo ir pasitikėjimo stiprinimo būdų.</p>	<p>1.1.4.2. Įvardyti ir pavyzdžiais pagrįsti stipriuosius ir keistinus savo asmenybės ypatumus.</p> <p>1.1.4.3. Apibūdinti žmogaus dvasinį, psichinį ir fizinį asmenybės aspektus ir jų kaitą žmogui bręstant.</p> <p>1.1.4.4. Suprasti ir paaiškinti savo asmenybės ypatumų pažinimo, realaus ir teigiamo savęs vertinimo reikšmę savo gyvenimui ir karjerai.</p> <p>1.1.4.5. Paaiškinti ir įvairiais pavyzdžiais pagrįsti, kokie asmenybės ypatumai svarbiausi pagrindinėse gyvenimo srityse: asmeninio tobulėjimo, šeimos, darbinės veiklos, sveikatos, bendravimo ir kt.</p> <p>1.1.4.6. Suprasti ir paaiškinti pagrindinius savęs pažinimo ir įsivertinimo būdus ir priemones (klausimų kėlimą, refleksiją, išbandymą, konsultavimąsi, bendravimą, savęs tyrinėjimą iš skirtingų perspektyvų (realusis, idealusis, parodomasis, veidrodinis „aš“) ir kt.).</p> <p>1.1.4.7. Paaiškinti svarbiausius vidinius ir išorinius veiksnius, kurie padeda ar trukdo asmeniui pažinti ir priimti save: valia, sveikata, pasitikėjimas, gebėjimas susikaupti, artimų žmonių išreiškiamas palaikymas arba nepalaikymas ir kt.</p> <p>1.1.4.8. Paaiškinti, kaip veikia įvairūs savęs motyvavimo ir pasitikėjimo stiprinimo būdai.</p>
<p>Kompetencijos dalis: gebėjimai</p>			
<p>1.1.1.4. Padedant suaugusiesiems pradėti stebėti save –</p>	<p>1.1.2.9. Stebėti ir tyrinėti save – savo elgesį, mintis, emocijas, kūną.</p>	<p>1.1.3.9. Stebėti ir tyrinėti save, savo asmenybės ypatumus įvairiose</p>	<p>1.1.4.9. Sutelkti dėmesį ir stebėti, tyrinėti save, savo asmenybės ypatumus, jų pasireiškimą</p>

<p>savo elgesį, mintis, emocijas, kūną. 1.1.1.5. Užduoti sau klausimus: kas aš esu, koks aš esu? 1.1.1.6. Pajusti ir aptarti su artimais žmonėmis situacijas, kuriose nesijaučiu natūraliai, savimi.</p>	<p>1.1.2.10. Taikyti pagrindinius savęs pažinimo būdus ir priemones: kelti ir ieškoti atsakymų į esminius klausimus: kas aš esu, koks aš esu, kokios mano svajonės? Apmąstyti savo patirtį; gauti grįžtamąjį ryšį iš artimų žmonių; taikyti kitus sau patinkančius būdus. 1.1.2.11. Stengtis įvairiose situacijose veikti sąmoningai suvokiant save ir aplinką. 1.1.2.12. Pastebėti, apgalvoti ir pasitarti dėl atvejų, situacijų, kuriose nepriimu savęs ar atskirų savo savybių.</p>	<p>situacijose. 1.1.3.10. Pasirinkti ir savarankiškai taikyti pagrindinius savęs pažinimo būdus ir priemones: kelti ir ieškoti, brandinti atsakymus į esminius klausimus: kas aš esu, koks aš esu, kokia mano gyvenimo paskirtis, kokia gyvenimo prasmė? Reflektuoti, analizuoti patirtį; gauti grįžtamąjį ryšį iš artimų žmonių; taikyti kitas sau priimtinas objektyvaus įsivertinimo priemones, technikas, įrankius. 1.1.3.11. Įvairiose situacijose veikti sąmoningai suvokiant save ir aplinką. 1.1.3.12. Pastebėti, apgalvoti ir imtis koreguoti savo požiūrį ir elgesį situacijose, kuriose nepriimu savęs ar atskirų savo savybių.</p>	<p>įvairiose situacijose ir aplinkose. 1.1.4.10. Pasirinkti ir savarankiškai taikyti veiksmingus savęs pažinimo būdus ir priemones: kelti ir ieškoti, brandinti atsakymus į esminius klausimus: kas aš esu, koks aš esu, kokia mano gyvenimo paskirtis, kokia gyvenimo prasmė? Reflektuoti, analizuoti turimą patirtį; susieti įvairius savo asmenybės ypatumus į visumą ir sudaryti savo asmenybės kaip visumos portretą, įvertinti jo kaitą; gauti grįžtamąjį ryšį iš įvairių žmonių, konsultuotis; tyrinėti savo asmenybės ypatumus išbandant juos įvairiose situacijose; atsipalaiduoti ir pasitelkti vaizduotę siekiant save pažinti; įsivertinti savo stipriąsias ir tobulintinas puses; taikyti savęs pažinimui kitus veiksmingus būdus. 1.1.4.11. Įvairiose situacijose sąmoningai veikti suvokiant save ir aplinką, reflektuoti ir analizuoti, ar veikiu pagal savo vertybes, siekius, gabumus. 1.1.4.12. Pastebėti, analizuoti ir imtis koreguoti savo požiūrį, elgesį ar savybes situacijose, kuriose nepriimu savęs ar atskirų savo savybių.</p>
<p>Kompetencijos dalis: nuostatos</p>			
<p>1.1.1.7. Domėtis savimi ir pripažinti savo asmenybės savitumą, sudėtingumą ir kaitą.</p>	<p>1.1.2.13. Pažinti ir tyrinėti save, savo kaitą. 1.2.4.14. Priimti save, vertinti save realiai ir teigiamai. 1.2.4.15. Tobulinti save. 1.1.4.16. Ugdyti savo refleksyvumą. 1.1.4.17. Gauti grįžtamąjį ryšį iš</p>	<p>1.1.3.13. Pažinti ir tyrinėti save, savo kaitą. 1.1.3.14. Priimti save, vertinti save realiai ir teigiamai. 1.1.3.15. Tobulinti save. 1.1.3.16. Ugdyti savo refleksyvumą. 1.1.3.17. Gauti grįžtamąjį ryšį iš kitų. 1.1.3.18. Drįsti realizuoti save.</p>	<p>1.1.4.13. Pažinti ir tyrinėti save, savo kaitą. 1.1.4.14. Priimti save, vertinti save realiai ir teigiamai. 1.1.4.15. Tobulinti save. 1.1.4.16. Ugdyti savo refleksyvumą. 1.1.4.17. Gauti grįžtamąjį ryšį iš kitų. 1.1.4.18. Drįsti rizikuoti ir realizuoti save. 1.1.4.19. Sieti savo karjeros sprendimus su</p>

	kitų.	1.1.3.19. Sieti savo asmenybės charakteristikas su karjeros sprendimais.	savo svajonėmis, savybėmis, vertybėmis, gabumais ir kt. 1.1.4.20. Pažinti ir taikyti geriausius darbo su savimi metodus.
1.2. Kompetencija pažinti socialinę aplinką, socialinius vaidmenis ir jų poveikį asmeninei karjerai			
Kompetencijos esmė:			
1.2.1. Papasakoti apie savo artimiausią socialinę aplinką: šeimą, giminę, klasę, bendruomenę.	1.2.2. Pažinti socialinių ryšių įvairovę ir suprasti žmogaus socialinių vaidmenų kaitą gyvenime.	1.2.3. Svarstyti savo socialinės aplinkos ir socialinių vaidmenų poveikį karjeros sprendimams.	1.2.4. Pažinti ir sąmoningai vertinti socialinės aplinkos įtaką, esamus ir numatomus savo socialinius vaidmenis planuojant ir įgyvendinant karjerą.
Kompetencijos dalis: žinios ir supratimas			
1.2.1.1. Apibūdinti sąvokas „šeima“, „giminė“, „bendruomenė“. 1.2.1.2. Papasakoti apie savo šeimą, giminę, klasę, bendruomenę.	1.2.2.1. Apibūdinti savo socialinių ryšių įvairovę ir dinamiką. 1.2.2.2. Paašškinti socialinių vaidmenų kaitą žmogaus gyvenime. 1.2.2.3. Pristatyti ir aptarti įvairių karjeros pavyzdžių iš savo aplinkos.	1.2.3.1. Apibūdinti artimiausios socialinės aplinkos įtaką pasaulio suvokimui ir karjeros sprendimams. 1.2.3.2. Paašškinti, kodėl priimant karjeros sprendimus svarbu atsižvelgti į būsimus socialinius vaidmenis. 1.2.3.3. Pagrįsti bendradarbiavimo svarbą planuojant karjerą. 1.2.3.4. Pateikti sėkmingos karjeros pavyzdžių pagrindžiant savo nuomonę.	1.2.4.1. Apibūdinti artimiausios socialinės aplinkos (šeimoms, giminaičių, draugų ir kt.) įtaką gyvenimo ir karjeros sprendimams. 1.2.4.2. Paašškinti tolimesnės socialinės aplinkos (pažįstamų, bendruomenės, visuomenės) įtaką karjeros pasirinkimams. 1.2.4.3. Įvardyti svarbius gyvenimo įvykius (šeimoms sukūrimas, vaiko gimimas ir kt.), jų keliamus vaidmenų pokyčius ir paašškinti, kaip šie socialiniai vaidmenys veikia karjerą. 1.2.4.4. Nusakyti bendradarbiavimo svarbą mokymosi ir darbo veiklos sėkmei. 1.2.4.5. Pristatyti ir paašškinti, pateikti savo nuomonę apie įdomius žmonių gyvenimo, karjeros pavyzdžius iš savo aplinkos.
Kompetencijos dalis: gebėjimai			
1.2.1.3. Pastebėti ir apgalvoti savo tėvų, giminaičių gyvenimo istorijas, klases ir	1.2.2.4. Nagrinėti savo socialinius ryšius, nupiešti ryšių tinklą. 1.2.2.5. Pastebėti socialinės	1.2.3.5. Pažinti savo artimiausią socialinę aplinką ir jos poveikį sau. 1.2.3.6. Įvertinti socialinės aplinkos	1.2.4.6. Analizuoti savo artimą ir tolimesnę socialinę aplinką, socialinių ryšių pobūdį, įvairovę ir dinamiką.

bendruomenės dabartį.	<p>aplinkos įtaką savo pasaulio suvokimui, kasdienių ir karjeros sprendimų darymui.</p> <p>1.2.2.6. Apibūdinti savo paties ir artimųjų socialinius vaidmenis.</p> <p>1.2.2.7. Savęs pažinimui ir savo karjeros kūrimui į pagalbą pasitelkti išmintingus, pozityvius asmenis.</p>	<p>įtaką savo pasaulio suvokimui, kasdienių ir karjeros sprendimų darymui.</p> <p>1.2.3.7. Atsižvelgti į savo esamus ir būsimus socialinius vaidmenis, svarbius priimant karjeros sprendimus.</p> <p>1.2.3.8. Savęs pažinimui ir savo karjeros kūrimui į pagalbą pasitelkti išmintingus asmenis.</p> <p>1.2.3.9. Bendradarbiauti savo socialinėje aplinkoje planuojant asmeninę karjerą.</p>	<p>1.2.4.7. Atpažinti ir kritiškai vertinti socialinės aplinkos įtaką savo pasaulio suvokimui, kasdienių ir karjeros sprendimų darymui. Atsispirti nepagrįstam spaudimui.</p> <p>1.2.4.8. Analizuoti savo esamus ir numatyti būsimus socialinius vaidmenis ir su jais susijusius įsipareigojimus.</p> <p>1.2.4.9. Analizuoti, kaip esami ir būsimi socialiniai vaidmenys riboja ir (arba) praplečia karjeros galimybes.</p> <p>1.2.4.10. Savęs pažinimui ir savo karjeros kūrimui į pagalbą pasitelkti išmintingus asmenis.</p> <p>1.2.4.11. Bendradarbiauti savo socialinėje aplinkoje, mokymosi grupėje ir tarp grupių kuriant asmeninę karjerą.</p>
Kompetencijos dalis: nuostatos			
1.2.1.4. Pažinti savo artimiausią socialinę aplinką.	1.2.2.8. Pažinti socialinius ryšius, vaidmenis ir jų kaitą.	1.2.3.10. Pažinti artimiausios socialinės aplinkos ir socialinių vaidmenų įtaką priimamiems kasdieniams ir karjeros sprendimams.	<p>1.2.4.12. Pažinti ir kritiškai vertinti socialinės aplinkos ir socialinių vaidmenų poveikį kasdieniams sprendimams ir karjerai.</p> <p>1.2.4.13. Renkantis karjeros kelią kritiškai vertinti socialinius stereotipus (lyčių, amžiaus ir pan.) ir nebūti jų suvaržytam.</p>
2. KARJEROS GALIMYBIŲ PAŽINIMO SRITIS			
2.1. Kompetencija rasti ir veiksmingai naudoti karjeros informaciją			
Kompetencijos esmė:			
2.1.1. Naudotis įvairiais informacijos šaltiniais, susipažinti su darbo veiklą ir profesijų įvairove.	2.1.2. Naudotis įvairiais informacijos šaltiniais, rinkti ir sisteminti sau aktualią karjeros informaciją (apie darbus, profesijas, mokymosi galimybes ir kt.).	2.1.3. Rasti, analizuoti, sisteminti, vertinti ir planuojant karjerą naudotis aktualia karjeros informacija (apie savęs pažinimą, darbus, profesijas, mokymosi galimybes ir kt.).	2.1.4. Rasti, analizuoti, sisteminti, vertinti ir įgyvendinant karjerą naudotis aktualia karjeros informacija (apie savęs pažinimą, tobulinimąsi, darbus, profesijas, mokymosi, įsidarbinimo galimybes ir kt.).

Kompetencijos dalis: žinios ir supratimas			
2.1.1.1. Paaiškinti, kaip ieškoti informacijos internete ir bibliotekoje. 2.1.1.2. Apibūdinti informacijos šaltinius.	2.1.2.1. Paaiškinti, kaip ir kur rasti, sisteminti ir saugoti karjeros informaciją. 2.1.2.2. Apibūdinti ir palyginti įvairius karjeros informacijos šaltinius, jų patikimumą.	2.1.3.1. Paaiškinti, kur ir kaip rasti karjeros informaciją (apie savęs pažinimą, darbus, profesijas ir mokymosi galimybes). 2.1.3.2. Apibūdinti įvairius karjeros informacijos šaltinius, rūšis, informacijos paieškos ir tvarkymo būdus. 2.1.3.3. Paaiškinti, kaip aktualią karjeros informaciją panaudoti planuojant karjerą.	2.1.4.1. Paaiškinti, kur ir kaip ieškoti ir rasti informacijos apie savęs pažinimą ir tobulinimąsi, užimtumo sritis, darbus, profesijas, mokymosi formas ir kryptis, visų tipų mokymosi įstaigas, įsidarbinimo galimybes ir kitus aktualius karjeros klausimus. 2.1.4.2. Apibūdinti karjeros informacijos rūšis, informacijos paieškos, tvarkymo, sistemavimo ir atnaujinimo būdus. 2.1.4.3. Paaiškinti, kaip aktualią karjeros informaciją naudoti įgyvendinant karjerą.
Kompetencijos dalis: gebėjimai			
2.1.1.3. Naudojantis įvairiais šaltiniais surinkti informaciją apie dominančias veiklas ir profesijas.	2.1.2.3. Rasti ir susisteminti sau aktualią karjeros informaciją apie mokymosi ir darbo galimybes.	2.1.3.4. Naudojantis įvairiais informacijos rinkimo būdais rasti, analizuoti, sisteminti, kritiškai vertinti ir nuolat atnaujinti sau aktualią karjeros informaciją (apie savęs pažinimą, darbus, profesijas ir mokymosi galimybes ir kt.). 2.1.3.5. Panaudoti sau aktualią karjeros informaciją sudarant karjeros planą.	2.1.4.4. Naudojantis įvairiais informacijos rinkimo būdais rasti, analizuoti, sisteminti, kritiškai vertinti ir nuolat atnaujinti sau aktualią karjeros informaciją (apie savęs pažinimą ir tobulinimąsi, darbus, profesijas, mokymosi formas ir kryptis, visų tipų mokymosi įstaigas, įsidarbinimo galimybes, sąlygas ir kt.). 2.1.4.5. Pasinaudoti sau aktualia karjeros informacija įgyvendinant karjeros planą.
Kompetencijos dalis: nuostatos			
2.1.1.4. Tyrinėti veiklų įvairovę.	2.1.2.4. Domėtis veiklų įvairove ir karjeros galimybėmis.	2.1.3.6. Domėtis aktualia karjeros informacija ir tikslingai panaudoti ją planuojant karjerą.	2.1.4.6. Domėtis aktualia karjeros informacija ir tikslingai panaudoti ją siekiant karjeros tikslų.
2.2. Kompetencija pažinti mokymosi visą gyvenimą galimybes			
Kompetencijos esmė:			
2.2.1. Papasakoti, kaip geriausiai sekasi mokytis.	2.2.2. Taikyti sau veiksmingus mokymosi būdus, paaiškinti nuolatinio mokymosi ir	2.2.3. Taikyti ir išbandyti įvairius veiksmingus mokymosi būdus, apibūdinti mokymosi visą gyvenimą	2.2.4. Pažinti mokymosi visą gyvenimą galimybių įvairovę ir pasirinkti sau veiksmingiausias mokymosi būdus.

	karjeros sėkmės ryšį.	galimybes ir susieti jas su savo asmenine vizija ar karjeros planu.	
Kompetencijos dalis: žinios ir supratimas			
2.2.1.1. Papasakoti, kaip aš mokausi. 2.2.1.2. Papasakoti apie individualų ir grupinį mokymąsi.	2.2.2.1. Apibūdinti jaunimui prieinamas formaliojo ir neformaliojo mokymosi galimybes. 2.2.2.2. Nusakyti įvairius mokymosi būdus ir metodus susiejant juos su asmeniniais planais. 2.2.2.3. Aptarti savo mokymosi stilių.	2.2.3.1. Apibūdinti plačią formaliojo ir neformaliojo mokymosi galimybių įvairovę. 2.2.3.2. Aptarti mokymosi visą gyvenimą būdus ir metodus, susieti juos su asmeniniais planais. 2.2.3.3. Apibūdinti savo mokymosi stilių, mokėjimo mokytis kompetenciją ir jų taikymo įvairiose mokymosi bei karjeros veiklose galimybes.	2.2.4.1. Apibūdinti ir paaiškinti plačią mokymosi visą gyvenimą galimybių ir būdų įvairovę. 2.2.4.2. Paaiškinti įvairius mokymosi visą gyvenimą būdus ir metodus, ypač tuos, kurie yra veiksmingiausi išbandyti asmeniškai ir susiję su asmeniniais karjeros planais. Susieti juos su asmeniniais planais. 2.2.4.3. Apibūdinti savo mokymosi stilių, ypatumus ir mokėjimo mokytis kompetenciją. 2.2.4.4. Pagrįsti mokymosi visą gyvenimą svarbą karjerai.
Kompetencijos dalis: gebėjimai			
2.2.1.3. Mokyti individualiai ir grupėje.	2.2.2.4. Tyrinėti mokymosi visą gyvenimą pavyzdžius savo socialinėje aplinkoje. 2.2.2.5. Pasirinkti ir taikyti įvairius sau tinkamus mokymosi būdus.	2.2.3.4. Tyrinėti įvairias mokymosi galimybes, įvertinti jas kuriant savo asmeninę viziją ar karjeros planą. 2.2.3.5. Nagrinėti savo mokymosi stilių ir pasirinkti sau tinkamus mokymosi būdus.	2.2.4.5. Tyrinėti mokymosi galimybių įvairovę. 2.2.4.6. Pasirinkti ir taikyti sau tinkamus mokymosi būdus ir metodus, kurie padėtų veiksmingai tobulėti ir siekti išsikeltų tikslų. 2.2.4.7. Analizuoti savo mokymosi stilių ir numatyti jo taikymo galimybes tolesniuose karjeros etapuose. 2.2.4.8. Objektyviai vertinti, išbandyti ir sąmoningai pasirinkti sau tinkamas mokymosi galimybes, institucijas.
Kompetencijos dalis: nuostatos			
2.2.1.4. Jausti poreikį mokytis.	2.2.2.6. Jausti poreikį mokytis ir tobulėti. 2.2.2.7. Sieti mokymąsi su	2.2.3.6. Jausti poreikį mokytis ir tobulėti. 2.2.3.7. Siekti pažinti save kaip	2.2.4.9. Jausti poreikį mokytis ir tobulėti pripažįstant tai kaip labai įdomų ir sėkmingai karjerai būtiną visą gyvenimą trunkantį procesą.

	gyvenimo ir karjeros sėkme.	besimokantįjį. 2.2.3.8. Pažinti ir praktiškai išbandyti plačią mokymosi galimybių įvairovę.	2.2.4.10. Pažinti ir praktiškai išbandyti plačią mokymosi galimybių įvairovę. 2.2.4.11. Pažinti save kaip besimokantįjį ir teigiamai vertinti savo mokymosi galimybes. 2.2.4.12. Pasinaudoti sau tinkamiausiomis mokymosi galimybėmis.
2.3. Kompetencija pažinti darbo pasaulio galimybes, įvairovę ir kaitą			
Kompetencijos esmė:			
2.3.1. Aptarti, ką ir kodėl žmonės dirba.	2.3.2. Pažinti pagrindinius darbus, profesijas, jų šeimas, darbų tipus ir bendrai domėtis darbo pasauliu.	2.3.3. Pažinti įvairius darbus, profesijas, darbų tipus, domėtis kaitos tendencijomis ir susieti tai su savo karjera.	2.3.4. Pažinti darbo pasaulio galimybes (įvairius darbus ir profesijas (ypač tas, kurios domina), jų tipus ir kt.), suprasti jo kaitos tendencijas ir tai susieti su savo karjera.
Kompetencijos dalis: žinios ir supratimas			
2.3.1.1. Papasakoti apie sau labiausiai patinkančias veiklas, darbus ir profesijas. 2.3.1.2. Nusakyti darbo paskirtį žmogaus ir visuomenės gyvenime. 2.3.1.3. Papasakoti apie savo šeimos narių ir artimųjų karjeras.	2.3.2.1. Išsamiai apibūdinti sau labiausiai patinkančius darbus, profesijas. 2.3.2.2. Aptarti darbo reikšmę žmogaus ir visuomenės gyvenime. 2.3.2.3. Papasakoti apie pagrindinius darbus, profesijas, jų tipus ir įvairovę. 2.3.2.4. Išnagrinėti savo šeimos narių ir artimųjų karjeras. 2.3.2.5. Aptarti, kaip keičiasi darbai ir profesijos. 2.3.2.6. Aptarti, kokie įgūdžiai, mokėjimai yra svarbūs XXI amžiaus	2.3.3.1. Ištyrinėti ir pristatyti įvairius sau patinkančius savanorystės, praktikų ar kt. būdu išbandytus darbus. 2.3.3.2. Nagrinėti darbo reikšmę ir paskirtį žmogaus gyvenime. Suvokti galimybę dirbti mėgstamą arba nemėgstamą darbą, galimybę pasirinkti tarp savo svajonių darbo arba aplinkybių primesto darbo. 2.3.3.3. Apibūdinti darbų įvairovę ir jų tipus pagal darbo pobūdį, organizavimą, sudėtingumą ir ūkio sektorius. 2.3.3.4. Nusakyti darbo ir jo fizinės, psichologinės, socialinės aplinkos ypatumus. 2.3.3.5. Apžvelgti sėkmingų žmonių, kurie dirbo (-a) dominančiose	2.3.4.1. Išsamiai apibūdinti ir išnagrinėti įvairius sau patinkančius darbus (ne mažiau kaip 7) remiantis tiesiogine savo patirtimi, įgyta veiklinimo, praktikos ar kitu būdu ir bendraujant su atitinkamų profesijų atstovais. Paaiškinti ir įvairiais pavyzdžiais pagrįsti, kokie asmenybės ypatumai ir kompetencijos yra svarbiausi šiose profesijose. 2.3.4.2. Nagrinėti darbo reikšmę ir paskirtį žmogaus gyvenime. Suvokti ir analizuoti galimybę rinktis savo svajonių darbą arba aplinkybių primestą darbą, mėgstamą arba nemėgstamą darbą, galimybę prisitaikyti prie visuomenės poreikių ir galimybę kurti šiuos poreikius. 2.3.4.3. Apžvelgti ir nagrinėti darbų įvairovę pagal įvairius kriterijus (pobūdį, savarankiškumą, atsakomybę, sudėtingumą,

	darbuotojui.	<p>profesinėse srityse, karjeras.</p> <p>2.3.3.6. Nusakyti svarbiausias darbo pasaulio kaitos tendencijas.</p> <p>2.3.3.7. Apibūdinti, kokios kompetencijos yra svarbios XXI amžiaus darbuose.</p>	<p>darbo organizavimą, ūkio sektorius ir pan.), žinoti svarbiausias profesijų ir veiklų klasifikavimo sistemas.</p> <p>2.3.4.4. Apibūdinti darbo ir jo fizinės, psichologinės, socialinės aplinkos ypatumus.</p> <p>2.3.4.5. Apžvelgti ir pakomentuoti konkrečių sėkmingų žmonių, kurie dirbo (-a) dominančiose profesinėse srityse, karjeras.</p> <p>2.3.4.6. Paaiškinti svarbiausias darbo pasaulio kaitos tendencijas ir jų galimą poveikį žmogaus karjerai.</p> <p>2.3.4.7. Paaiškinti, kokios kompetencijos yra svarbios ir kokios svarbiausios XXI amžiaus darbuose.</p>
Kompetencijos dalis: gebėjimai			
2.3.1.4. Tyrinėti įvairias veiklas ir profesijas.	<p>2.3.2.7. Tyrinėti darbo pasaulio įvairovę (darbus, profesijas, žmonių karjeras ir kt.) dabar ir skirtingais istoriniais laikotarpiais.</p> <p>2.3.2.8. Išbandyti dominančias profesijas ir veiklas.</p> <p>2.3.2.9. Vertinti savo karjeros viziją darbo pasaulio perspektyvų aspektu.</p>	<p>2.3.3.8. Tyrinėti darbo pasaulio įvairovę ir atrasti sau labiausiai patinkančias veiklas.</p> <p>2.3.3.9. Išbandyti konkrečias darbo pasaulio galimybes (darbus, profesijas), kurios atitinka asmeninį pašaukimą, savybes, ateities viziją.</p> <p>2.3.3.10. Atpažinti darbo pasaulio kaitos tendencijas artimiausioje socialinėje aplinkoje.</p> <p>2.3.3.11. Įvertinti darbo pasaulio kaitos galimą įtaką asmeninei vizijai ar karjeros planui.</p>	<p>2.3.4.8. Tyrinėti darbo pasaulio įvairovę ir atrasti sau labiausiai patinkančias veiklas – rinkti, interpretuoti, vertinti ir asmeninės karjeros tikslams panaudoti surinktą informaciją apie pasirinktas profesijas, dominančius ūkio sektorius, karjeros kryptis, organizacijas, darbo vietas, pareigybes.</p> <p>2.3.4.9. Išbandyti konkrečias pasirinktas darbo pasaulio galimybes (darbus, profesijas), kurios atitinka asmeninę ateities viziją, pašaukimą ir stipriąsias asmenybės puses.</p> <p>2.3.4.10. Analizuoti konkrečius karjeros atvejus ir atpažinti darbo pasaulio kaitos poveikį jiems.</p> <p>2.3.4.11. Įvertinti galimą darbo pasaulio kaitos poveikį pasirinktai asmeninei karjerai.</p>
Kompetencijos dalis: nuostatos			
2.3.1.5. Domėtis darbais, profesijomis	2.3.2.10. Domėtis darbo pasauliu ir jo galimybėmis.	2.3.3.12. Domėtis darbo pasauliu ir jo galimybėmis.	2.3.4.12. Kryptingai domėtis darbo pasauliu ir jo galimybėmis.

ir žmonių karjeromis.	2.3.2.11. Tyrinėti ir išbandyti profesijas, veiklas, kurios labiausiai patinka, atitinka asmenines svajones, vertybes, gebėjimus, tikslus.	2.3.3.13. Tyrinėti ir išbandyti profesijas, veiklas, kurios labiausiai patinka, atitinka asmenines svajones, vertybes, gebėjimus, tikslus.	2.3.4.13. Tyrinėti ir išbandyti profesijas, veiklas, kurios labiausiai patinka, atitinka asmenines svajones, vertybes, gebėjimus, tikslus.
3. KARJEROS PLANAVIMO SRITIS			
3.1. Kompetencija kelti gyvenimo ir karjeros tikslus			
Kompetencijos esmė:			
3.1.1. Svajoti ir kelti savo artimiausius veiklos tikslus.	3.1.2. Kelti gyvenimo tikslus remiantis asmenine ateities vizija.	3.1.3. Rinktis gyvenimo prioritetus, kelti, vertinti, derinti savo gyvenimo ir karjeros tikslus.	3.1.4. Išsikelti, vertinti ir suderinti savo gyvenimo ir karjeros tikslus ir prioritetus, koreguoti juos atsižvelgiant į asmeninius ir aplinkos pokyčius.
Kompetencijos dalis: žinios ir supratimas			
3.1.1.1. Turėti įvairių svajonių ir tikslų, juos aptarti su artimais asmenimis. 3.1.1.2. Apibūdinti tikslo ir svajonės sąvokas ir jų svarbą. 3.1.1.3. Papasakoti, kaip keliami veiklos tikslai.	3.1.2.1. Žinoti savo svajones ir tikslus, aptarti juos su pasirinktais asmenimis. 3.1.2.2. Apibūdinti asmeninės vizijos, gyvenimo tikslų, svajonės, karjeros sampratas ir jų svarbą. 3.1.2.3. Įvardyti pagrindines gyvenimo sritis. 3.1.2.4. Nusakyti asmeninės vizijos ir tikslų formulavimo principus. 3.1.2.5. Aptarti aplinkos poveikį žmogaus gyvenimo ir karjeros tikslams.	3.1.3.1. Žinoti savo svajones ir tikslus, grupuoti juos pagal prioritetus ir aptarti juos su pasirinktais asmenimis. 3.1.3.2. Paašškinti tikslo, svajonės, karjeros, asmeninės vizijos ir gyvenimo tikslų sampratas ir svarbą. 3.1.3.3. Apibūdinti ir susieti pagrindines gyvenimo sritis. 3.1.3.4. Apibūdinti tikslų, prioritetų ir asmeninės vizijos formulavimo ir derinimo principus ir rekomendacijas. 3.1.3.5. Apibūdinti bent vieną iš žinomų asmeninės karjeros plėtojimą aiškinančių teorijų. 3.1.3.6. Aptarti aplinkos poveikį žmogaus gyvenimo ir karjeros tikslams.	3.1.4.1. Suvokti savo asmeninę viziją, tikslus, prioritetus ir gebėti juos apibūdinti. 3.1.4.2. Paašškinti tikslo, svajonės, karjeros, asmeninės vizijos ir gyvenimo tikslų sampratas ir svarbą. 3.1.4.3. Gyvenimo tikslus ir prioritetus susieti su pagrindinėmis gyvenimo sritimis. 3.1.4.4. Paašškinti tikslų, prioritetų ir asmeninės vizijos formulavimo ir derinimo principus ir rekomendacijas. 3.1.4.5. Apibūdinti ir paašškinti bent kelias žinomas asmeninės karjeros plėtojimą aiškinančias teorijas. 3.1.4.6. Aptarti aplinkos poveikį žmogaus gyvenimo ir karjeros tikslams. 3.1.4.7. Suvokti karjerą ir darbo rinką kaip nuolat besivystančius ir kintančius reiškinius.

Kompetencijos dalis: gebėjimai			
3.1.1.4. Svajoti ir kelti tikslus. 3.1.1.5. Įvardyti savo mokymosi ir laisvalaikio tikslus.	3.1.2.6. Svajoti, rinktis prioritetus, kelti gyvenimo tikslus, modeliuoti asmeninę viziją. 3.1.2.7. Gebėti paversti asmeninę viziją realiais gyvenimo ir karjeros tikslais numatant veiksmus ir terminus.	3.1.3.7. Formuluoti savo asmeninę viziją remiantis žiniomis apie save ir socialinę aplinką, pasirinkti savo gyvenimo prioritetus. 3.1.3.8. Kelti ir suderinti savo gyvenimo ir karjeros tikslus. 3.1.3.9. Periodiškai įsivertinti ir prireikus koreguoti savo karjeros ir gyvenimo tikslus atsižvelgiant į asmeninį tobulėjimą ir patirtį. 3.1.3.10. Prisiimti atsakomybę už savo gyvenimo ir karjeros tikslus. 3.1.3.11. Susikurti ir stiprinti savo motyvaciją, susijusią su gyvenimo ir karjeros tikslais.	3.1.4.8. Formuluoti savo asmeninę viziją remiantis žiniomis apie save patį ir socialinę aplinką, pasirinkti savo gyvenimo prioritetus. 3.1.4.9. Kelti ir suderinti savo gyvenimo ir karjeros tikslus ir numatyti veiksmų planą jiems įgyvendinti. 3.1.4.10. Periodiškai įsivertinti ir prireikus koreguoti savo karjeros ir gyvenimo tikslus atsižvelgiant į asmeninį tobulėjimą, brandą, socialinės aplinkos ir darbo pasaulio pokyčius. 3.1.4.11. Prisiimti atsakomybę už savo gyvenimo ir karjeros tikslus. 3.1.3.12. Susikurti ir stiprinti savo motyvaciją, kurios reikia siekiant gyvenimo ir karjeros tikslų.
Kompetencijos dalis: nuostatos			
3.1.1.6. Siekti veikti tikslingai.	3.1.2.8. Siekti sukurti asmeninę viziją.	3.1.3.12. Formuluoti gyvenimo ir karjeros viziją ir kelti karjeros tikslus.	3.1.4.13. Veikti tikslingai, pagal susikurtą asmeninę viziją ir karjeros tikslus ir atsižvelgiant į reikšmingus aplinkybių pokyčius.
3.2. Kompetencija gyvenimo ir karjeros tikslams planuoti ir realizuoti pasitelkti asmeninės vizijos ir (ar) karjeros plano instrumentus			
Kompetencijos esmė:			
3.2.1. Planuoti savo svarbiausias veiklas.	3.2.2. Planuoti savo mokymąsi ir laisvalaikį, siejamą su asmenine ateities vizija.	3.2.3. Kurti asmeninę viziją ar karjeros planą, grįstą savęs pažinimu, asmenine patirtimi, išbandant įvairias veiklas.	3.2.4. Sukurti, analizuoti ir atnaujinti savo asmeninę viziją ar karjeros planą, paremtą giliu savęs ir karjeros galimybių pažinimu.
Kompetencijos dalis: žinios ir supratimas			
3.2.1.1. Papasakoti, kaip sudaromas planas.	3.2.2.1. Nusakyti planavimo reikšmę siekiant gyvenimo tikslų.	3.2.3.1. Apibūdinti asmeninės vizijos / karjeros plano kūrimo seką ir pagrindines sudedamąsias dalis. 3.2.3.2. Įvardyti karjeros planui	3.2.4.1. Paaiškinti ir pagrįsti asmeniniais pavyzdžiais planavimo teikiamas galimybes, naudą ir rizikas. 3.2.4.2. Aptarti asmeninės vizijos, karjeros

		įgyvendinti reikalingus išteklius ir galimus rizikos veiksnius.	plano sampratas ir jų teikiamas galimybes. 3.2.4.3. Apibūdinti kelis sau labiausiai patinkančius asmeninės vizijos / karjeros plano kūrimo / planavimo būdus. 3.2.4.4. Paašškinti bendrus sėkmingo / veiksmingo karjeros plano kūrimo principus, rizikas ir įgyvendinimui reikalingus išteklius.
Kompetencijos dalis: gebėjimai			
3.2.1.2. Sudaryti ir paašškinti savo veiklos planą.	3.2.2.2. Sudaryti mokymosi ir laisvalaikio veiklų, susijusių su asmeniniais tikslais, planą. 3.2.2.3. Sudaryti ilgalaikių tikslų įgyvendinimo planą.	3.2.3.3. Kurti asmeninę viziją / karjeros planą, grįstą savęs pažinimo, karjeros galimybių tyrimo ir karjeros sprendimo rezultatais. 3.2.3.4. Įvertinti su asmeninės vizijos / karjeros plano įgyvendinimu susijusius išteklius, numatyti rizikos veiksnius ir pateikti galimas karjeros plano alternatyvas. 3.2.3.5. Kuriant ir įgyvendinant savo asmeninę viziją / karjeros planą tartis ir kitaip pasitelkti išmintingus žmones. 3.2.3.6. Susikurti mokymosi, tobulėjimo gaires atsižvelgiant į savo karjeros tikslus.	3.2.4.5. Kurti, modeliuoti, lyginti įvairias savo ateities galimybes. Susieti tai su savo asmenybės savybėmis ir pasinaudoti įvairiais savęs pažinimo būdais. 3.2.4.6. Sukurti, objektyviai įsivertinti ir periodiškai atnaujinti asmeninę viziją / karjeros planą, pagrįstą giliu savęs pažinimu atsižvelgiant į savo ir karjeros galimybių kaitą. 3.2.4.7. Objektyviai vertinti su asmeninės vizijos / karjeros plano įgyvendinimu susijusius išteklius bei jų dinamiką, įvertinti rizikos veiksnius ir pagrįsti galimas karjeros plano alternatyvas. 3.2.4.8. Kuriant ir įgyvendinant savo asmeninę viziją / karjeros planą tartis ir kitaip pasitelkti išmintingus žmones. 3.2.4.9. Susikurti mokymosi, tobulėjimo gaires / strategiją atsižvelgiant į savo karjeros tikslus.
Kompetencijos dalis: nuostatos			
3.2.1.3. Siekti planuoti savo kasdienes veiklas.	3.2.2.4. Planuoti savo veiklas ir kartu būti atviram gyvenimo galimybėms. 3.2.2.5. Galimybių įvairovėje	3.2.3.7. Pasinaudoti planavimo teikiamomis galimybėmis savo gyvenimo ir karjeros kūrimui. 3.2.3.8. Galimybių įvairovėje pamatyti	3.2.4.10. Pasinaudoti planavimo ir asmeninės vizijos / karjeros plano kūrimo teikiamomis galimybėmis savo gyvenimo ir karjeros kūrimui.

	pamatyti ir rinktis galimybes pagal savo asmeninius gyvenimo tikslus, prioritetus, vertybes.	ir rinktis galimybes pagal savo asmeninius gyvenimo tikslus, prioritetus, vertybes.	3.2.4.11. Periodiškai atnaujinti savo asmeninę viziją / karjeros planą atsižvelgiant į asmeninius ir karjeros galimybių pokyčius. 3.2.4.12. Galimybių įvairovėje pamatyti ir rinktis galimybes pagal savo asmeninius gyvenimo tikslus, prioritetus, vertybes.
3.3. Kompetencija priimti karjeros sprendimus			
Kompetencijos esmė:			
3.3.1. Aptarti, kaip priimami sprendimai.	3.3.2. Suprasti ir taikyti įvairius sprendimo priėmimo modelius ir technikas mokymosi ir gyvenimo situacijose.	3.3.3. Savarankiškai priimti karjeros sprendimus taikant įvairius karjeros sprendimo priėmimo modelius ir technikas.	3.3.4. Savarankiškai ir apgalvotai priimti karjeros sprendimus, juos reflektuoti ir kritiškai vertinti, taikyti įvairius karjeros sprendimo priėmimo modelius ir technikas.
Kompetencijos dalis: žinios ir supratimas			
3.3.1.1. Aptarti, kaip žmonės priima sprendimus, ir pateikti įvairių sprendimų pavyzdžių.	3.3.2.1. Apibūdinti kelis sprendimų priėmimo modelius ir technikas.	3.3.3.1. Apibūdinti karjeros sprendimų reikšmę karjeros sėkmei. 3.3.3.2. Apibūdinti karjeros sprendimų priėmimo kriterijus. 3.3.3.3. Apibūdinti įvairius karjeros sprendimų priėmimui taikomus modelius ir technikas. 3.3.3.4. Nurodyti galimus su karjeros sprendimais susijusius sunkumus.	3.3.4.1. Paaikškinti karjeros sprendimų procesą. 3.3.4.2. Pagrįsti karjeros sprendimų priėmimo kriterijus. 3.3.4.3. Klasifikuoti karjeros sprendimo priėmimui taikomus modelius ir technikas. 3.3.4.4. Nusakyti sunkumų, susijusių su karjeros sprendimais, įveikimo būdus ir sąsajas su asmenybės bei aplinkos charakteristikomis. 3.3.4.5. Aptarti asmeninės atsakomybės už priimamus gyvenimo ir karjeros sprendimus bei rezultatus svarbą. 3.3.4.6. Suprasti, kad priimti sprendimai nebūtinai turi būti galutiniai, kad juos galima keisti atsižvelgiant į asmeninę ir socialinę dinamiką.
Kompetencijos dalis: gebėjimai			
3.3.1.2. Skirti	3.3.2.2. Ramiai ir apgalvotai	3.3.3.5. Savarankiškai svarstyti ir priimti	3.3.4.7. Savarankiškai, ramiai ir apgalvotai

dėmesio apgalvoti svarbiausiems savo sprendimams. 3.3.1.3. Paaiškinti savo sprendimus.	svarstyti ir priimti rimtesnius gyvenimo sprendimus (pvz., pasirinkti neformaliojo švietimo kryptį (būrelį) siejant tai su būsimais karjeros pasirinkimais). 3.3.2.3. Atpažinti sprendimo priėmimo modelius savo gyvenimo situacijose. 3.3.2.4. Taikyti mokymosi ir gyvenimo situacijoms tinkamas sprendimo priėmimo technikas.	karjeros sprendimus taikant kelis karjeros sprendimo priėmimo modelius ir technikas ir atsižvelgiant į savo karjeros tikslus. 3.3.3.6. Įvertinus savo asmenybės ypatumus ir aplinkos teikiamas galimybes numatyti kitas galimas karjeros pasirinkimų alternatyvas. 3.3.3.7. Tyrinėti savo sprendimų priėmimo patirtį, mokytis iš klaidų ir sėkmių. 3.3.3.8. Sudaryti asmeniškai svarbių karjeros sprendimų kriterijų sąrašą. 3.3.3.9. Analizuoti su savo karjeros sprendimais susijusius sunkumus, numatyti jų įveikimo būdus.	svarstyti ir priimti gyvenimo ir karjeros sprendimus. Taikyti įvairius karjeros sprendimo priėmimo modelius ir technikas. 3.3.4.8. Įvertinus asmeninius ypatumus ir aplinkos teikiamas galimybes numatyti kitas galimas karjeros sprendimų alternatyvas. 3.3.4.9. Analizuoti ir ramiai įsivertinti savo karjeros sprendimus, mokytis iš klaidų ir pasiekimų. Įžvelgti savo karjeros sprendimų proceso etapus. 3.3.4.10. Kitiškai vertinti su savo karjeros sprendimais susijusių sunkumų įveikimo būdus. 3.3.4.11. Prisiimti atsakomybę už gyvenimo ir karjeros sprendimus bei rezultatus.
Kompetencijos dalis: nuostatos			
3.3.1.4. Siekti sąmoningai, savarankiškai ir atsakingai apsispręsti kasdienėse situacijose.	3.3.2.5. Siekti sąmoningai, savarankiškai ir atsakingai apsispręsti gyvenimo ir mokymosi situacijose.	3.3.3.10. Siekti sąmoningai, savarankiškai ir atsakingai priimti karjeros sprendimus.	3.3.4.12. Siekti nuolat sąmoningai, savarankiškai ir atsakingai priimti ir objektyviai vertinti gyvenimo ir karjeros sprendimus.
4. KARJEROS ĮGYVENDINIMO SRITIS			
4.1. Kompetencija plėtoti ir taikyti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas			
Kompetencijos esmė:			
4.1.1. Plėtoti karjerai svarbias bendrąsias kompetencijas ir jas taikyti kasdienėse veiklose.	4.1.2. Plėtoti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas ir susieti jas su gyvenimo tikslais.	4.1.3. Plėtoti ir taikyti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas, kurių reikia realizuoti karjeros planui.	4.1.4. Plėtoti ir taikyti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas siekiant realizuoti savo asmeninę viziją ir įgyvendinti karjeros planą.

Kompetencijos dalis: žinios ir supratimas			
<p>4.1.1.1. Papasakoti, kokie veiksniai lemia sėkmę karjeroje ir gyvenime.</p> <p>4.1.1.2. Suprasti, kokios situacijos kelia nerimą ar įtampą, pateikti pavyzdžių.</p> <p>4.1.1.3. Žinoti kelis būdus, kaip konstruktyviai spręsti kylančius tarpusavio nesutarimus.</p> <p>4.1.1.4. Suprasti, kaip sutarti ir veikti grupėje drauge.</p> <p>4.1.1.5. Paaiškinti problemos sąvoką ir galimus sprendimo būdus.</p>	<p>4.1.2.1. Paaiškinti, kodėl svarbu planuoti laiką, pateikti laiko ir kitų išteklių planavimo pavyzdžių.</p> <p>4.1.2.2. Apibūdinti streso sąvoką, galimas jo priežastis, pasekmes ir valdymo būdus.</p> <p>4.1.2.3. Apibūdinti konflikto sąvoką ir kelis konstruktyvius konfliktų sprendimo būdus.</p> <p>4.1.2.4. Apibūdinti komandos sąvoką ir galimus vaidmenis komandoje.</p> <p>4.1.2.5. Nusakyti kelis kūrybiško problemų sprendimo būdus.</p>	<p>4.1.3.1. Nusakyti laiko ir kitų išteklių valdymo technikas.</p> <p>4.1.3.2. Apibūdinti įvairius streso valdymo ir išvengimo būdus.</p> <p>4.1.3.3. Apibūdinti pagrindinius konstruktyvius konfliktų sprendimo būdus.</p> <p>4.1.3.4. Įvardyti komandos formavimo principus ir tinkamą elgesį grupėje.</p> <p>4.1.3.5. Apibūdinti įvairius kūrybiško problemų sprendimo būdus.</p>	<p>4.1.4.1. Klasifikuoti laiko ir kitų išteklių valdymo technikas.</p> <p>4.1.4.2. Paaiškinti streso priežastis, pasekmes ir įvairius veiksmingus streso valdymo ir išvengimo būdus.</p> <p>4.1.4.3. Apibūdinti įvairius konstruktyvius konfliktų sprendimo būdus, suprasti, koks elgesys gilina konfliktą ir koks padeda susitarti.</p> <p>4.1.4.4. Pagrįsti komandos formavimo principus, galimus vaidmenis ir efektyvų elgesį komandoje.</p> <p>4.1.4.5. Paaiškinti kūrybiško problemų sprendimo būdus.</p>
Kompetencijos dalis: gebėjimai			
<p>4.1.1.6. Sudaryti su karjeros planavimu susijusių kompetencijų sąrašą.</p> <p>4.1.1.7. Atpažinti situacijas, kurios kelia nerimą ar įtampą.</p> <p>4.1.1.8. Priimtinais būdais spręsti klasėje kylančius</p>	<p>4.1.2.6. Taikyti elementarias laiko ir kitų išteklių valdymo technikas savo gyvenime.</p> <p>4.1.2.7. Taikyti kelis sau tinkamus streso valdymo būdus įvairiose situacijose.</p> <p>4.1.2.8. Konstruktyviai spręsti konfliktus kasdienėse situacijose.</p> <p>4.1.2.9. Bendradarbiauti</p>	<p>4.1.3.6. Taikyti laiko ir kitų išteklių valdymo technikas rengiant karjeros planą.</p> <p>4.1.3.7. Taikyti tinkamus streso valdymo būdus mokymosi situacijose.</p> <p>4.1.3.8. Konstruktyviai spręsti konfliktus ir padėti juos spręsti bendraamžiams.</p> <p>4.1.3.9. Formuoti mokymosi komandas, bendradarbiauti mokymosi veiklose.</p>	<p>4.1.4.6. Valdyti laiką ir kitus išteklius karjeros (mokymosi ir darbo) kelyje.</p> <p>4.1.4.7. Taikyti įvairius streso valdymo būdus sudėtingose karjeros (mokymosi ir darbo) situacijose.</p> <p>4.1.4.8. Konstruktyviai spręsti konfliktus karjeros (mokymosi ir darbo) situacijose.</p> <p>4.1.4.9. Formuoti darbo ir mokymosi komandas, bendradarbiauti mokymosi ir darbo karjeros veiklose.</p>

nesutarimus. 4.1.1.9. Bendradarbiauti grupėje. 4.1.1.10. Savarankiškai spręsti kasdienes problemas.	klasėje ir neformaliosios veiklos grupėse. 4.1.2.10. Kūrybiškai spręsti savo mokymosi sunkumus.	4.1.3.10. Kūrybiškai spręsti su karjeros planavimu susijusias problemas.	4.1.4.10. Kūrybiškai spręsti problemas karjeros (mokymosi ir darbo) kelyje. 4.1.4.11. Gebėti ne tik prisitaikyti prie besikeičiančių visuomenės poreikių, bet ir juos kurti ar daryti jiems įtaką.
Kompetencijos dalis: nuostatos			
4.1.1.11. Plėtoti ir taikyti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas.	4.1.2.11. Plėtoti ir taikyti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas.	4.1.3.11. Plėtoti ir taikyti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas.	4.1.4.12. Plėtoti ir taikyti karjerai svarbiausias bendrąsias kompetencijas realizuojant savo asmeninę viziją ir karjeros planą.
4.2. Kompetencija sėkmingai pereiti į naują karjeros aplinką ir įsitvirtinti joje			
Kompetencijos esmė:			
4.2.1. Sėkmingai adaptuotis ir veikti mokykloje.	4.2.2. Sėkmingai adaptuotis ir veikti įvairiose mokymosi ir laisvalaikio veiklose.	4.2.3. Sėkmingai adaptuotis ir veikti mokymosi ir laisvalaikio veiklose, ypač susijusiose su asmeniniais karjeros tikslais.	4.2.4. Sėkmingai pereiti į naują karjeros (mokymosi, darbo ar kt.) aplinką ir įsitvirtinti joje.
Kompetencijos dalis: žinios ir supratimas			
4.2.1.1. Nusakyti, kuo viena aplinka skiriasi nuo kitos (mokykla nuo darželio ir pan.). 4.2.1.2. Apibūdinti įvairias buvimo naujoje mokymosi aplinkoje situacijas.	4.2.2.1. Nusakyti sėkmingos adaptacijos naujoje aplinkoje veiksnus. 4.2.2.2. Nusakyti adaptacijos naujoje aplinkoje poveikį žmogaus veiklų rezultatams ir jo savijautai.	4.2.3.1. Nusakyti sėkmingos adaptacijos naujoje aplinkoje veiksnus ir adaptacijos naujoje mokymosi aplinkoje etapus. 4.2.3.2. Pagrįsti sklandžios adaptacijos naujoje karjeros aplinkoje poveikį žmogaus karjeros sėkmei.	4.2.4.1. Apibūdinti adaptacijos naujoje karjeros (mokymosi, darbo ar kt.) aplinkoje etapus. 4.2.4.2. Paaikškinti sėkmingą perėjimą iš vienos mokymosi aplinkos į kitą, mokymosi ar darbo aplinką lemiančius veiksnus, kliūtis ir galimus paramos šaltinius. 4.2.4.3. Nusakyti žmogaus konkurencingumą darbo rinkoje lemiančius veiksnus.
Kompetencijos dalis: gebėjimai			
4.2.1.3. Sėkmingai	4.2.2.3. Remiantis asmenine	4.2.3.3. Remiantis asmenine patirtimi	4.2.4.4. Analizuoti įvairius perėjimo iš vienos

<p>adaptuotis ir veikti klasėje.</p> <p>4.2.1.4. Aptarti savo prisitaikymo mokykloje arba kitoje naujoje mokymosi aplinkoje patirtį.</p>	<p>patirtimi ir konkrečių atvejų tyrimu aptarti adaptacijos naujoje aplinkoje veiksnius.</p> <p>4.2.2.4. Analizuoti asmeninę adaptacijos mokymosi ir laisvalaikio aplinkose patirtį.</p>	<p>analizuoti adaptacijos naujoje mokymosi aplinkoje veiksnius, etapus ir aplinkybes.</p> <p>4.2.3.4. Savo karjeros plane numatyti galimus adaptacijos sunkumus ir jų sprendimo būdus.</p> <p>4.2.3.5. Diskutuoti apie adaptacijos mokymosi aplinkoje poveikį asmeniniams mokymosi rezultatams.</p>	<p>mokymosi aplinkos į kitą mokymosi ar darbo aplinką atvejus išskiriant palankius veiksnius ir kliūtis.</p> <p>4.2.4.5. Pasinaudoti išorinės paramos galimybėmis pereinant į kitą karjeros (mokymosi ar darbo) aplinką.</p> <p>4.2.4.6. Peržiūrėti savo karjeros planus atsižvelgiant į adaptacijos naujoje karjeros aplinkoje etapus.</p>
<p>Kompetencijos dalis: nuostatos</p>			
<p>4.2.1.5. Siekti sėkmingai adaptuotis ir veikti mokykloje.</p>	<p>4.2.2.5. Siekti sėkmingai adaptuotis ir veikti įvairiose mokymosi ir laisvalaikio veiklose.</p>	<p>4.2.3.6. Siekti sėkmingai adaptuotis ir veikti mokymosi ir laisvalaikio veiklose, susijusiose su asmeniniais karjeros tikslais.</p>	<p>4.2.4.7. Siekti sėkmingai pereiti į naujo tipo mokymosi ar darbo aplinką ir joje adaptuotis.</p> <p>4.2.4.8. Prisiimti asmeninę atsakomybę už sėkmingą adaptaciją naujoje aplinkoje.</p> <p>4.2.4.9. Siekti būti konkurencingam darbo rinkoje.</p>
<p>4.3. Kompetencija tikslingai ieškoti praktikos, darbo arba kurti savo verslą</p>			
<p>Kompetencijos esmė:</p>			
<p>4.3.1. Prisistatyti kasdienėse gyvenimo situacijose, atskleisti savo stipriąsias puses.</p>	<p>4.3.2. Pristatyti save, savo ar grupės darbo rezultatą bei procesą, susirasti ir išbandyti įvairias neformaliojo ugdymo ir profesinio veiklinimo veiklas.</p>	<p>4.3.3. Prisistatyti įvairiose situacijose ir parengti savo gyvenimo aprašymą, siejamą su karjeros tikslais, išbandyti įvairius sau patinkančius darbus, profesijas.</p>	<p>4.3.4. Taikyti įvairius darbo paieškos arba (ir) verslo pradėjimo būdus, išbandyti įvairius darbus ir profesijas modeliuojant tai savo karjeros plano kontekste, pasirengti savo kompetencijos aplanką.</p>
<p>Kompetencijos dalis: žinios ir supratimas</p>			
<p>4.3.1.1. Nusakyti gyvenimo situacijas, kuriose žmonėms tenka prisistatyti kitiems.</p>	<p>4.3.2.1. Apibūdinti savęs, asmeninio bei grupės darbo pristatymo svarbą.</p> <p>4.3.2.2. Paaiškinti pagrindinius prisistatymo principus ir svarbiausius aspektus.</p>	<p>4.3.3.1. Paaiškinti prisistatymo skirtingose situacijose ypatumus.</p> <p>4.3.3.2. Apibūdinti gyvenimo aprašymo, siejamo su karjeros tikslais, rengimo procesą.</p> <p>4.3.3.3. Diskutuoti apie sėkmingo</p>	<p>4.3.4.1. Apibūdinti darbo paieškos būdus, suprasti, kur ir kaip tikslingai ieškoti darbo ar praktikos galimybių.</p> <p>4.3.4.2. Apibūdinti verslo pradėjimo būdus.</p> <p>4.3.4.3. Paaiškinti, kaip pasirengti pokalbiui dėl darbo.</p>

		prisistatymo poveikį asmens karjeros galimybių plėtrai.	4.3.4.4. Paaiškinti, kaip rengiamas kompetencijų aplankas, motyvacinis laiškas, gyvenimo aprašymas, ir apibūdinti jų panaudojimo galimybes. Aptarti kitus karjeros įgyvendinimui reikalingus dokumentus ir jiems keliamus reikalavimus.
Kompetencijos dalis: gebėjimai			
4.3.1.2. Nurodyti savo asmenybės teigiamas savybes prisistatant kitiems. 4.3.1.3. Pateikti asmenybės prisistatymo kasdienėse gyvenimo situacijose pavyzdžių.	4.3.2.3. Su suaugusiųjų pagalba susirasti ir išbandyti įvairias neformaliojo ugdymo ir profesinio veiklinimo veiklas, atitinkančias asmeninius polinkius. 4.3.2.4. Pristatyti save, savo ar grupės darbo rezultatus bei procesą. Analizuoti savo ir kitų asmenų pristatymus.	4.3.3.4. Susirasti ir atlikti profesinio veiklinimo veiklas pagal savo polinkius ir planus. 4.3.3.5. Analizuoti skirtingų tipų gyvenimo aprašymų privalumus ir trūkumus, jų atitiktį keliamiems reikalavimams. 4.3.3.6. Parengti savo gyvenimo aprašymą, atitinkantį asmeninius karjeros tikslus. 4.3.3.7. Simuliacinėmis sąlygomis tinkamai prisistatyti, pateikti savo gyvenimo aprašymą ir motyvacijos apibūdinimą.	4.3.4.5. Racionaliai įvertinti ir pasirinkti konkrečioje karjeros situacijoje tinkamus darbo paieškos arba verslo pradėjimo būdus. 4.3.4.6. Savarankiškai susirasti ir atlikti profesinio veiklinimo veiklas pagal savo polinkius ir planus. 4.3.4.7. Parengti ir pristatyti šiuolaikinius reikalavimus atitinkančius asmeninius karjeros dokumentus (asmeninį kompetencijų aplanką, gyvenimo aprašymą, motyvacinį laišką ir pan.). 4.3.4.8. Simuliacinėse pokalbio dėl darbo veiklose formuluoti racionalius atsakymus, pozityviai reaguoti dinamiškai kintančiomis sąlygomis, improvizuoti.
Kompetencijos dalis: nuostatos			
4.3.1.4. Pripažinti tinkamo prisistatymo kitiems žmonėms svarbą.	4.3.2.5. Tinkamai prisistatyti įvairiose veiklose (mokymosi, laisvalaikio ir kt.). 4.3.2.6. Pripažinti asmeninių pastangų ir veiksmų svarbą prisistatymo, darbo ir praktikos vietos paieškos veiksmingumui.	4.3.3.8. Susirasti praktiką arba darbą, atitinkančius asmeninę viziją, poreikius, vertybes ir gebėjimus. 4.3.3.9. Tinkamai prisistatyti įvairiose veiklose. 4.3.3.10. Pripažinti asmeninių pastangų ir veiksmų svarbą prisistatymo, darbo ir praktikos vietos paieškos veiksmingumui.	4.3.4.9. Susirasti darbą, praktiką arba sukurti verslą, atitinkančius asmeninę viziją, poreikius, vertybes ir gebėjimus. 4.3.4.10. Tinkamai prisistatyti įvairiose aplinkose ir situacijose. 4.3.4.11. Pripažinti asmeninių pastangų ir veiksmų svarbą prisistatymo, darbo ir praktikos vietos paieškos veiksmingumui.

